

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΜΦΥΛΙΟΥΣ ΣΠΑΡΑΓΜΟΥΣ ΜΑΣ

Ο ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

‘Ο αδελφός του δολοφονηθέντος Κυβερνήτου. ‘Η Κυβέρνησις Ναυπλίου καί η Κυβέρνησις Μεγάρων. «Βασιλεύς Σύνταγμα Ι». ‘Εάν τούς λυσακρίμενος σκύλους !... ‘Οι Ρουμελιώτες του Κωλέττη. ‘Ο Θεοδωράκης Γρίβας στό Παλαμίδι. ‘Ο Αδύουστινος και οι Μεσοχρημάδες. Μία σάτυρα του ‘Αλεξάνδρου Σούτσου. ‘Ο Αδύουστινος φεύγει από την ‘Ελλάδα, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Α χρονικά των εμφυλίων σπαραγμών του 1881 περιλαμβάνουν και μία σελίδα όρεκτι περιεργή, άναφερομένη από γεγονότα που συνέβησαν μετά τήν δολοφονία του ‘Ιωάννου Καποδιστριας, και στο όρλο που έπαίξε σ’ αυτά ο αδελφός του μεγάλου Κυβερνήτου, ο Αδύουστινος Καποδιστριας.

‘Αμέσως μετά τό συνταρακτικό γεγονός τής δολοφονίας, η Γερουσία συνήλθε κι έδιώρισε μία τριμελή ‘Προσωπική Κυβέρνηση αποτελούμενη από τόν Αδύουστινο Καποδιστρια, τό Θεόδωρο Κολοκοτρώνη και τόν ‘Ιωάν. Κωλέττη. ‘Η Κυβέρνησις αυτή έβλεπε έντονα ένάκτιου στρατοδικείου τό φωνία Γεώργιο Μαυρομαζή και μετά τήν έκτέλεση τής θανατικής ποινής και τήν κηδεία του ‘Ιωάννου Καποδιστριας, έκάλεσε τούς πληρεξούσιους τής Δ’ ‘Εθνικής Συνελεύσεως να επαναλάβουν τίσ θροναίους του.

Οι πληρεξούσιοι συνήλθαν στό Βουλευτικό (τό παλιό Τουρκικό κτίρι τό Ναυπλίου, που είνε τώρα Μουσείο), και φρουράσαν όλοι πένθος στα όρλια τους. ‘Η πρώτη συνεδρίασις είχε τελετουργικό χαρακτήρα. ‘Ο Αδύουστινος Καποδιστριας ανέβηκε στό Προεδρικό βήμα, πολύ συγκινημένος. Φορούσε μαύρη ροδ-γκότα και μαύρο πλατό λαμποδέκτη. Με φωνή τρέμουσα, προσεφώνησε τούς πληρεξούσιους: — «Τά πένθη να σημεία τά όποια φορείτε όλοι, εκτε, τά κατηρή πρόσωπά σας, και οι άντείνοντες εις τό Ιερόν ναίτο τής Πατριδος βήμα ό ρηθαιμίο σας, αποδεικνύουν δι έπιθυμείτε να βίητε τό πρόσωπον και ν’ άκούσετε τήν φωνήν εκείνου, όστις σάς συνάκελεσεν εις Συνέλιον, τόν Κυβερνήτου τής ‘Ελλάδος !... Δέν είνε πλέον εις τόν κόσμον τούτον !... ‘Αν’ αὐτό δέ τί βλέπετε ; Τρία άτομα, τήν σκιά μόλις παριστάνο-τα του άεμνηστου εκείνου.

‘Αλλά θαρρείτε ! ‘Επί τής σκιάς ταύτης χρισται οι πάνσοποι εικόνα του Σωτήρος Χριστού ! Εις αυτόν άνοβλέφατε... » ‘Επειτα, αφού με λίγα λόγια έδικαιολόγησε γιατί η Γερουσία διώρισε τήν προσωπική Κυβέρνηση, έκήρυξε τήν έναρξη των συνεδριάσεων.

Τήν άλλη μέρα όμοια, ο Θεόδ. Κολοκοτρώνης, που με τή Μωραϊτική ένυπόταξη του, δέν τάβλασε καλά τά πράματα, παρατήρηκε. Τότε και η ‘Εθνοσυνέλευσις άπέλυσε τόν ‘Ιω. Κωλέττη και άνόησε μόνο Κυβερνήτη τής ‘Ελλάδος τόν Αδύουστινο Καποδιστρια... ‘Εξω φρενών ό Κωλέττης, διαμαρτυρείται για τήν άπόλυσίν του, άτοχραει από τήν Συνέλευσι με 60 άλλους πληρεξούσιους, και όλοι μαζί διευθύνονται έξωποιστά Μέγαρον να κάνουν... δική τους Κυβέρνηση ! ‘Ενώ όμοια περνούσαν από τούς όρμούς του ‘Αργους οι εκεί «Καποδιστριακοί» τούς άποδέχτηκαν με πυροβολισμούς και λιθάριά. ‘Η σύρ ρουσις ήταν οίματηρή. ‘Οπισθοδρομούσαν οι Κωλεττικοί η άντικαποδιστριακοί, έφτασαν στό Μέγαρον, άνοησαν νέα Κυβερνητική ‘Επιτροπή με Πρόεδρο τόν Πάνο Νοταρά και μέλη τόν ‘Ιω. Κωλέττη, Γ. Κουντουριώτη και Α. Ζαΐτη, οι όποιοι άνεκοίνισαν τό διορισμό τους στους έν Ναυπλίω πρόβους των Δυνάμεων. ‘Αλλ’ οι πρόβους άπάντησαν ότι έχουν διαταγές μόνο τήν Κυβέρνηση του Αδύουστινου Καποδιστρια ν’ άναγορεύσουν ός νόμιμη... Στο μεταξύ, η Κυβέρνησι των Μεγάρων έστοματολόγησε από παντού όπαδούς, άπεκήρυξε με διάγγελμα τής 18 ‘Ιανουαρίου 1882 τήν Κυβέρνηση του Αδύουστινου, και έτοιμάζε άνακταρία έναντιόν... του Ναυπλίου ! Οι άντικαποδιστριακοί, όπλασμένοι με τά όπλα του ‘Αγώνος, έμαζεύοντο από παντού στα Μέγαρον.

‘Αλλά και ο Αδύουστινος δέν έμεινε άγώος. Μ’ ένα άντιδιάγγελμα άπεκήρυξε τούς «άποστάτας τών Μεγάρων» και τούς έθεσε «έκτός νόμου». Στο μεταξύ, η ‘Εθνοσυνέλευσις του Ναυπλίου ν’ έξακολουθούσε τίσ εργασίους τής. Με τό 16ον ψήφισμά της, άπεφάσισε ν’ άνεγορεύσει «Μαυσολόγιον εις τόν άεμνηστον ‘Ιω. Καποδιστρια, παρ’ αὐτό δέ και ναός επ’ όνόματι ‘Αγίου ‘Ιωάννου του Θεολόγου». Με τό ίδιο ψήφισμα όρίσθη η 27 Σεπτεμβρίου (δηλ η ήμέρα τής δολοφονίας) ως ήμέρα εθνικού πένθους «εις άεί». Συναίμα

άπεφασίθη να κοπή άργυρό άναμνηστικό μετάλλιο, μεγάλο σαν ένα Ισπανικό κολωνάτο, που να έχη στη μία όψη του τήν προτομή του ‘Ιω. Καποδιστρια και στην άλλη τήν ‘Ελλάδα που να κλαιέ επάνω στην τεφροδόχο κάλη. ‘Απεφασίθη άκόμη να κρημασθή η εικόνα του άεμνηστου Κυβερνήτου στο Βουλευτήριο (ένα αντίγραφο του πορτραίτου που του είχε κάνει ο διάσημος ‘Αγγλος ζωγράφος Λόρεν), να στηθούν τρεις χάλκινοι άνδράκτιοι του στην Αίγυνο, στο Ναύπλιο και στο Μεσολόγγι και τέλος «η οικογένεια του Καποδιστρια ν’ άπολαύει πανταχού τής ‘Ελλάδος του δικαιώματος τής άτοχραθονίας».

‘Ενώ συνέβαιναν αυτά στο Ναύπλιο, η Κυβέρνησις των Μεγάρων έμάζεψε 6.000 όπλαφόρους και άρχισε τίσ έχθροπραξίους τής έναντιόν τής Κυβερνησεως Ναυπλίου. Οι όπλαφοροι αυτοί μάλιστα κατέβηκαν προς τήν ‘Αργολίδα κ’ έφοβήσαν να μπουν στην πρωτεύουσα ! Κατατρομαγμένοι οι Ναυπλιείς συγκροτούν διαδήλωση, πηγαίνουν στους πρόβους των Δυνάμεων και ζητούν τήν προστασία τους. Τήν έχοχη εκείνη έίηγε να βριόκεται στο Ναύπλιο ο μέγας Γερμανός καταγγητής Θεόδωρος, γνωστός για τά ιστορικά του συγγράμματα, ό όποιος με προσθμία ανέλαβε να παίξη τό όρλο του συμφαιλέτου, αφού πρώτα έξίωσε από τόν Αδύουστινο να βγάλη από τή φυλακή τό Γέσο - Πετρόμπεη, τόν πατέρα του τουφεμισθέντος φρονέος του Καποδιστρια. ‘Ο Αδύουστινος, άφου έφερε κάποιες άντιχρήσεις, άπεπελάκιε τό γέρο άγωνιστή στις 13 Μαρτίου, και άμέσως ο Θεόδωρος έπήγε στό στρατόπεδο των άντικαποδιστριακών. ‘Από τή συννμία που έκανε μαζί τους δ Γερμανός καθηγητής, έπεισθη ότι τό δικηο ήταν με τό μέρος τους κ’ έμεινε προσωρινός με ατύσις !... Κατέβαινε λοιπόν ό ‘Ιωάννης Κωλέττης έναντιόν του Αδύουστινου Καποδιστρια και των όπαδών του, με άκράτητο ένθουσιασμό και με τό σύνθημα «Βασιλεύς - Σύνταγμα Ι» Με άλλα λόγια «δέν θέλουμε άένα ! Θέλουμε Βασιλιά συνταγματικό Ι» ‘Ο Νικηταράς και ο Καλλέργης, έπί κεφαλής κυβερνητικού στρατού, έπροσπάθησαν να τούς άνακόψουν τήν προέλασι, άλλα ματαίωσαν. ‘Ο ‘Ιω. Κωλέττης, στις 26 Μαρτίου, κατέλαβε τό ‘Αργος, τήν άλλη μέρα έφτασε μπροστά στους πύλας του Ναυπλίου κ’ έστρατοπέδευσε στο πρόσιστο Προνόσι, όπου πείλιο από τούς όμόφρονες του έπήγαν να τόν συλαχούν. Τήν ίδια μέρα έφτασε στο Ναύπλιο Πρωτοκόλιον των τριών πρωσταίων Δυνάμεων που έξέφρασαν τήν εύχη να καταρτισθή προσωπική Κυβέρνησις μικτή, δηλ. και από τά δύο άεμαχόμενα κόμματα. Οι Πρόβους άνεκοίνισαν τό Πρατόκολλο στον Αδύουστινο Καποδιστρια και συάμα διακοίνισι, με τήν όποιαν ζήτησαν τήν παραιτίσι του «χωρίς τής συνδιαλλαγής».

‘Ο Αδύουστινος ευνοσκέσθη άμέσως με τούς φίλους του και τήν άλλη μέρα κατέθεσε τήν έξουσία στα χέρια τής Γερουσίας. Οι γερουσιασται καθηγησαν νέα πενταμελή Κυβέρνησι, από τούς Θ. Κολοκοτρώνη, Α. Μεταξά, Β. Βουδούρη, Α. Ζαΐτη και ‘Ιω. Κωλέττη. Οι άντικαποδιστριακοί, που ήταν στην Πρόνοια, άμα έμαθαν ότι στή νέα Κυβέρνησι είχαν τήν πλειοψηφία οι άντιθέτοι τους, άναγκάστησαν. Διεκήρυξαν ότι δέν δέχονται τήν άπόφασι τής Γερουσίας. Πρό πάντων δέν ήθελαν τόν Θεόδωρο Κολοκοτρώνη ! Στη θέση του έξίωσαν να μη ό Κώστας Βότσαρης, διαφορετικά έφοβήριζε ν’ άπέπεθούν κατά τό Ναυπλίο.

‘Αλλά τώρα εθίμωσαν και οι Πρόβους μαζί τους κ’ εθίλμωσαν ότι αυτοί, οι έξοιο, θ’ ανέλιμβαν «να προστατεύουν τήν ‘Ελληνική πρωτεύουσα έναντιόν τόν έπιδρομέων». ‘Ο Πρόβους τής Γαλλίας μάλιστα, βαρδών Ρουάν, ήταν έξω φρενών από τό θύμιο του. — ‘Αν έλθουν κάτω από τά τείχη του Ναυπλίου, έλεγε, τ’ άγίματά μας θα τούς πυροβολήσουν σαν λυσακρίμενος σκύλους !... Οι άντικαποδιστριακοί άποταβήχτηκαν για λίγο στο ‘Αργος, έκαναν συμβούλιο και άπεφάσαν να έναγορεύσουν πόλι και να έπιπεθούν κατά τόν κυβερνητικόν, οι όποιοι στο μεταξύ είχαν καταλάβει τήν Πρόνοια. ‘Ο Θεόδωρος, άμα έμαθε ότι έρχονται, βγήκε από τό Ναύπλιο, άπάντην τόν Κωλέττη και προσταθούσε. στη μέση του όρμου, να τόν πείση να δεχθή τήν άπόφασι τής Γερουσίας, πλην ό ‘Ηπειρώτης πολιτικός ήταν άμεταπειστος. «Θα τρώω κώφο όλους ζωντανούς !» έλεγε. Τη στιγμή εκείνη ο συνηγαμμένος ούρανός άρχισε να βροιά, μπράα τρομερή άπλόθυμης και ο Κωλέττης με τό στρατεύμα του άναγκάστηκε να καταφύγη στην Πρό-

‘Ιωάννης Κωλέττης

νοια, την όποιαν—κατά συμβουλήν του Θεοφίλου,—έγκατέλειψαν οι Κυβερνητικοί.
 'Ο Γερμανός φιλέλληνας έγγυος μουσικιστάς τού Ναυπλίου και κωμικός τάλως διά πείσθη Γερουσία διά έπιτροπήν στον 'Ιω. Καλήτη διά μήτην στην πόλιν διά διαπραγματευτική αυτοπροσώπως μαζί της τόν διορισμό των μελών της, Κιβερνητικός.

Και έτσι, στις 29 Μαρτίου, ο 'Ιω. Καλήτης, συνοδευόμενος από 25 όπλαρχηγούς έμπηκε στο Ναύπλιο, όπου έγινε πανηγυρικός δεσμός, πέραςόσων από τού παλιού του Καποδιστρια—ένώ ο κόμος τον έξητωκραύγαζε—και έπήγε κατ' εορθεΐαν στο Βουλευτικό, όπου συνεζήτασε ή Γερουσία. 'Αλλ' ή ιστορικός πύλες της πόλεως έκλεισθησαν πίσω από τόν Καλήτη. Στους άλλους όπαδούς του που άκολουθούσαν δέν έπετραπή ή είσοδος. 'Αλλ' αυτοί, 8.000 όλοι, άρματάμεινοι και φρουρατοί, είχαν πληθιασει τά τείχη κ' έφορέβησαν διά μπουν διά της βίας, χωρίς διά λογαριάζουν τις διαταγές των φρουρόντων τά τείχη, οι όποιοί έτοιμάζαν τά κανόνια! Νέος τρόμος κατέλαβε τους πολίτες τού Ναυπλίου, οι όποιοί ήξεραν τί τους έπεριμενε ή ή Ρουμελιώτης όπλασφοροί τού Καλήτη καιελόμβαναν τά φρούρα. Γίνεται λοιπόν άμείως μία έπιτροπή Ναυπλιών, ηγαιναι στους Πρόσβους και τους ίσπευτεί να βγαλουν έξω ταδες για την ήτλην της τάξως.

Τό μαθαίνει αυτό ο Θεοφράκης Γρίβας και προσπαθεί ν' άνεβη με τούς Ρουμελιώτες στον στο Παλαήτιν, να τό καταλάβη και διά βάλη φρούα τόσά τόπια! Τότε πειά οι πρόσβους έκαταλαβαν ότι έσπερε να δράσουν άνεργητικώς. Βγούσαν από τά πολεμικά τους—που ήταν στο λιμένα άπ' κάμποσον καιρό—πεντακοσίους νατες, κ' έτσι με αυτούς και με τόν άρχοντα έζλω τού 'Ελληνος (άλλά Πορτογάλλου την καταγωγή) φρουρόαρχου τού Ναυπλίου 'Αλμείδα, έστερεφθή ή τάξη στην πόλιν.

Μετά τήν είσοδο—το πανηγυρική μάστιχα—τού 'Ιω. Καλήτη στο Ναύπλιο, ο Αθγουσινός Καποδιστριας δέν ήθελε πίσω να μείνη οδία στιγμή στην πόλιν. 'Αμέσως μετεκομισε τό λείψανο τού άειμνήστου Κυβερνήτου (ταμειωμένο από τό φ' μακοπού Μπουναφίν) στη Ρωσική Ναυαρχίδα, παρέλασε τά έγγραφα και τά κειμήλια της οικογενείας του, και στις 10 τό βράδυ έτοιμάστηκε διά φύγη. ('Εδώ πρέπει να σημειωθή ότι ή άποβάθη των τριεθιωτών ήταν, την εποχή εκείνη, κοντά στον λεγόμενον 'Προμαχώνα τού Μόσχου, όπου έμαζεύοντο διάφοροι χαμηλές και μάγκες, ο' ομασθέντες γι' αυτό μοσχολμάγκες). 'Όταν λοιπόν ο Αθγουσινός Καποδιστριας, συνοδευόμενος από τό λόγιον Α. Μουσοζήδη και μερικώς άλλους φίλους του έμπηκε στη βάρκα, οι μοσχολμάγκες, βελτοί από τους άντικαποδιστριακούς, τόν έπορκάζησαν, έκανολαμβάνοντες μάστιχα και τούς σατυράζουσι, σίχους πού είχε γράψει ο 'Αλέξανδρος Σούτσος :

*Μή, παιδιά, με τά λεμόνια!
 Ένια μόλα, ένια λέσα,
 Ένας κόνας είνε μέσα!...*

Στή σκάλα της; Ναυαρχίδος υπεβήθη τόν Αθγουσινόν Καποδιστρια με έγκαρδιότητα ή Ρώσος Ναυαρχος Ρίκορδ. Τό μεσάνυχτα, τό πλοίο, π.ν έφερε μαζίτα την 'Ελληνική σημαία, έβηκε από τό λιμάν τού Ναυπλίου τοξειδουόνας για την Κέρκυρα, όπου και έβηκε στο έσπ νεκροαφείν) τό λείψανο τού δολοφονηθέντος Κυβερνήτου.

'Υστερ' από λίγους μήνες, στις 25 'Ιανουαρίου 1838 επάτησε τού χήμα τού Ναυπλίου ο Βασίλειος 'Όθαν και διά πάθη καθιστήσαν διά κάμποσα τ' υλάχιστον χροών'. 'Αλλ' ο Αθγουσινός Καποδιστριας δ.ν ή ήθελες πειά να ξαναγυρίσει στην 'Ελλάδα.

Ο ΙΣΤΟΡΙΟΔΙΦΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑΚΙΑ

Ο ΦΟΝΤΕΝΕΛ ΚΑΙ Ο ΦΙΛΑΓΓΥΡΟΣ

Μία φορά, τά μέλη της Γαλλικής 'Ακαδημίας έκαναν μεταξύ τους έρωνα για να βοηθήσουν έναν άναξιόπαθοντα λόγιον. 'Όταν όμως μετρήσαν τά λεπτά—ήταν άφορμένο τό ποσόν που θα έδινε ο καθένας, όπως έλίσης όρισμένο ήταν ο όρισμός των άκαδημαϊκών—παρετήρησαν ότι έλειπε ένα είκοσάφραγον... Κάποιος δέν θα είχε συνεισφέρει τόν όβολό του Οι άκαδημαϊκοί κατάλαβαν άμέσως ότι αυτός ο κάποιος θα ήταν ένας συνάδελφός τους, διακρινόμενος για τή φιλαργγία του. Τού υπενθύμισαν με τρόπο την υποχρέωση που είχε να βοηθήσει κ' αυτός έναν πενημένο άνθρωπο τάν γραμμάτων, έκτενος όμως διεμαρτυρήθη, φαναίνοντας ότι είχε δώσει τό κανονισμένο είκοσάφραγον.

Τότε ο άκαδημαϊκός που είχε μαζέψει μέσα ο' ένα καπέλλο, τόν έρωνα τάν συναδέλφον του, είπες, για να μήν έκθέσει τού φιλάργγου :

— Έγώ δέν σάς είδα να δίνετε είκοσάφραγον, μά μά σ' ες πιστεύω, άφου τό λέτε.

Μά ο Φοντενέλ, ο περίφημος Φοντενέλ, που δέν χάνεσε καθόλου τού φιλάργγου, σερμόθηκε άπό τή θέση του και είπες, για να τόν πειράξη.

— Έγώ σάς είδα να δίνετε είκοσι φράγκα, μά δέν... πιστεύω στα μάτια μου!...

Ο ΑΙΜΟΣΤΑΓΗΣ ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΗΤ

'Η ζωή του. Τρέμει και έρίάται. 'Η φυλακίσις τάν συγγενών του. 'Η γυναικα τού Σουλταίνου. Κάθε νύχτα και νέν κρεβάτοκαμαρη. 'Ο ρόλος του 'Ισμέτ Βέη. Τό έργον τού Μεχμέτ Σακαλή. Προμηθεΐσις τού χαρμενιού Βαρβαρόπτες και άνηθικότητας τού παρηλθάν άνεπιτροπεί, κ.τ.λ κ.τ.λ.

'Ο Κόκκινος Σουλτάνος της Τουρκίας, όσες είχαν έπινομάσει τόν 'Αβδούλ Χαμήτ, φοβόταν τόσο πολύ μήπως ανομοιωτήσουν οι συγγενείς του, οι έχοντες όπισωθήσει δικαιώματα έπί τού θρόνου, και τόν κατέβασον από την άνώτατη έξουσία τού Πατισά, ώστε έθρόνισαν με φυλακισή όλους τούς άδελφούς του. Μεταξύ αυτών ήταν και ο πρίγκηψ Σουλεϊμάν, ο όποιος, κατά διαταγή τού 'Αβδούλ Χαμήτ έμενε διαρκώς κλεισμένος στο μεγαλοπρεπές άνάκτορο που είχε στο Μπεντικέ, έπί τού γραφικού Βοσπόρου.

'Ο Σουλεϊμάν αυτός είχε σύζυγο μία νεαρά και ώραιολάτη γυναικα, την όποία έλάτρευε μ' όλη τή δύναμη της ψυχής του. Μία μέρα, ή γυναικα του φωτογραφήθηκε, άφου προηγουμένως έλαβε την άδειά του. Μά τό άδείο αυτό, έθύμασος υπερβολικά και διάταξε τόν άδελφό του να παρουσιασθή μπροστά του.

— Πρέπει να ξέρεις, τού είπες, όταν ο Σουλεϊμάν ένεφανίσθη ένώπιόν του, ότι έγώ, σάν άρχηγός της οικογενείας, έχω τό καθήκον και την υποχρέωση ν' άγανατώ όχι μονάχα έπί των γυναικών μου, αλλά και έπί των γυναικών τόν άδελφού μου. Έμοθα λοιπόν ότι ή γυναικα σου είχε την τόλην να φωτογραφηθή! Αυτό είνε έγκλημα για μία πιστή Μουσουλμανίδα!... Πρέπει λοιπόν να διάξω τή γυναικα σου!...

Τού κάκου ο Σουλεϊμάν διεμαρτυρήθη, τού κάκου παρεκάλει τόν ομολόγο άδελφό του να λησθή τή γυναικα τού. 'Ο Χαμήτ τόν άπέληξε ότι θα τόν φυλακισή για καλά, και τότε ο Σουλεϊμάν άναγκάστηκε να χωρίσει από τή γυναικα του—την όποία έλάτρεε ο Χαμήτ από τό δικό του χαρμενι... για να τήν προσφέρει, ύστερ' από κάμποσο καιρό, ως δώρο ο' έναν από τούς εύνομένους του!...

'Ο 'Αβδούλ Χαμήτ φοβόταν τόσο πολύ μήπως τόν δολοφονήσουν, ώστε δέν κομύτανε ποτε στο ίδιο δωμάτιο δυο βραδαίς καιτά συνέχεια. Λίγες στιγμές πριν πάη να κοιμηθή, διάλεγε τό δωμάτιο στο όποιο θα περνούσε τή νύχτα του,—για να μήν έξοχη κανείς πού έπρόκειτο να πλαγιάζει και πιά—να τόν δολοφονήσουν!—και έπερνε μαζί του όλόκληρη φρουρά από πιστούς στρατιώτες, για να τόν φυλάει.

'Ο υπερβολικός αυτός φόβος τόν έκανε να μή θέλη καθόλου να βγή έξω από τό άνάκτορο τού Γκλδίζ, να μή θέλη να πάη ούδία στο προκνήμα της παρακοής, στο Σελαμλίκ, όπου είχε υποχρέωση να ηγαίνη. Και να τί σοφιστήρις ο πονηρός Χαμήτ για να παευρίσκαται στο προκνήμα, χωρίς όμως, να τό κου.ή καθόλου από τό δωμάτιο του :

Είχε έναν ομολόγαλο άδελφό, τόν 'Ισμέτ Βέη, ο όποιος τού έμοιαζε καταπληκτικά, όχι μονάχα στο πρόσωπο αλλά και τόν άνάστημα. Κάθε παραο-σνη λοιπόν, ο 'Ισμέτ Βέης γινότανε για λίγες ώρες Σουλτάνος της Τουρκίας!... 'Ευκαιρα δηλαή στο άμάξι τού Χαμήτ και πήγαινε στο Σελαμλίκ. 'Ετσι όλοι ύπέθεταν ότι ήταν ο πραγματικός Χαμήτ! 'Ελάχιστοι μόνον ήξεραν τό μυστικό αυτό!...

'Ο ίδιος 'Ισμέτ Βέης χρησιμοποιούετο κάθε φορά που ο Σουλτάνος ήθελε να φτιαχίη κανονισμοί σκολή. 'Ο Χαμήτ δέν ήθελε να τόν πλησιάζη οφείτη, γιατί φοβότανε μήπως τού δώση καμιά μαχαριά. 'Εβραε λοιπόν τόν άδελφό του να κανουν άπάντα του πορβά! 'Ο Σωσίας αυτός τού 'Ευθρού Σουλτάνου πέθανε στα 1906.

Ένα από τά πιο σημαντικά πρόσωπα της Αύλης τού Χαμήτ ήταν ο Μεχμέτ Σακαλή Πασάς. Τό άνακτορ αυτό προσκοπο έφρε τόν έπίσημο τίτλο τού κρημνητού τού Σουλτανικού χαρμενιού, στο όποιο υπήρχαν πλέον από 700 χανούμ!...

Κατά την έσοτήν, την λεγομένη «Καντιν Γκετζεσέ», ο Μεχμέτ Σακαλή Πασάς ήταν υποχρεωμένος να προσφείη στο Σουλτάνο μία περθένο που τη διάλεγαν μέσα από τις όμορφότερες νέες της 'Οθωμανικής Αδικοκρατορίας. Μεταξύ αυτών, έβελόγνοτο Γαωργιανές, Κιρκάσιες, 'Αρμενίδες και 'Ελληνίδες άκόμα...

Τις κακότυχες αυτές νέες, τις όμορφες σάν τού κρόυ νερό, τις έπλάσαν διά της βίας άπ' την άγκυλιά των γονέων των για να ίκανοποιήσουν τόν αιμοσταγή, τόν άπληρο, τόν άπάνθρωπο Σουλτάνο!...

'Η βλάβη και άνήθικες αυτές συνήθειες δέν ύφίστανται εύτυχώς, πλέον στην Τουρκία, ή όποια, όπως ξέρουμε, έκπολιτίζεται ραγδαίως.